

V únoru 1948 převzala Komunistická strana Československa politickou moc ve vládě, v červnu, po abdikaci Edvarda Beneše, nastoupil do funkce prezidenta republiky předseda KSČ Klement Gottwald. Od druhé poloviny června do počátku července se naskývala nebývalá šance získat sympatie i zbytku stále nepřesvědčené veřejnosti. Vsesokolský slet byl vítanou příležitostí ukázat před celým světem, že společnost lidí v Československu žije s novým politickým aparátem v dokonalé harmonii.

Obraz všeobecného souznění měla znásobit očekávání početně největšího sletu ve své historii. Účast přislíbily zahraniční delegace z Evropy, USA, Indie nebo Japonska, z domácích organizací se předpokládala přítomnost statisíců sokolů. V průběhu celé sportovní akce na Strahovském stadionu v Praze vystoupilo okolo 600 000 cvičících, jejichž účinkování přímo na Strahově sledovalo na 2 miliony diváků.

Přestože XI. slet skončil pro sokoly předsevzatým úspěchem, lze události z kraje léta 1948 označit za labutí píseň tělovýchovného spolku. Představa politiků, využít masovosti celé akce k vlastní reklamě, mizela s demonstrativním odmítáním "herců." Předložená hesla k provolávání, která účastníkům sokolského průvodu nadiktovali zástupci Ústředního akčního výboru Národní fronty, nahradila jiná, vlastní. Ulicemi se tehdy neslo: „Nedáme si diktovat, koho máme milovat!“ nebo „Ať žije prezident Beneš!“ Zaznívala i volání hlasící se k odkazu Tomáše Garrigua Masaryka. Když sletový průvod procházel okolo tribuny s novým prezidentem Klementem Gottwaldem, sokolové na znamení nesouhlasu utichli a odvraceli pohledy na opačnou stranu od vrcholného funkcionáře.

Odpověď státních představitelů na sebe nenechala dlouho čekat. Ještě během sletu byli zatčeni někteří ze sokolů, bezprostředně po skončení sportovní akce žádal tehdejší tisk změny ve členské struktuře organizace, na jejichž základě spolek muselo opustit na 11 500 lidí. Poslední ranou bylo sjednocování tělovýchovy v 50. letech, po kterém přestala Československá obec sokolská existovat. V březnu 1957 byl ustaven Československý svaz tělesné výchovy, který řídil dobrovolnou cvičební činnost až do roku 1990.

Sokol znovu na scéně

Myšlenka znovuobnovit sokolské hnutí byla realizována už krátce po Sametové revoluci. Důležitým datem příprav se stal sedmý leden 1990, kdy byla na svolaném sjezdu Československá obec sokolská oficiálně obnovena. Schváleny byly i její stanovy. Na pražské Výstaviště dorazilo tehdy přes 2000 lidí, mezi kterými byli vedle tuzemských účastníků i zástupci zahraničních delegací.

Sokolská myšlenka se nadále rozvíjela. Obsahem debat na druhém sjezdu bylo uskutečnění všesokolského sletu, plánovaného na rok 1994. Tím začala dlouhá a strastiplná cesta příprav, na jejímž konci, dne 5. a 6. července 1994, čekala zasloužená odměna za vykonanou práci. Po 46 letech se sokolové z celého světa znovu sjeli na pražský Strahov, aby zasáhli do děje jednoho z největších sportovních svátků.

Ještě před začátkem hlavního dějství přistoupili sokolové na tradiční průvod Prahou. V neděli, 3. července 1994, se v pět hodin odpoledne vydal na cestu více jak dvacetitýsícový dav. Trasa vedla z Václavského náměstí, přes Národní třídu, kde se průvod na chvíli zastavil k položení květin u památníku 17. listopadu, nábřežím a Křížovnickou ulicí k náměstí Jana Palacha, kde se konala krátká pieta za sebeupáleného studenta. Odtud průvod směřoval Pařížskou ulicí na Staroměstské náměstí. Procesí tvořili zástupci tzv. Věrné gardy (veteráni posledních let

sokolské činnosti před jejím zrušením), hosté, kapely, legionáři 2. světové války a samozřejmě cvičenci z Čech i různých zemí světa. Mezi nimi i členové znovuobnovených sokolských hnutí z Jugoslávie, Polska, Ruska, Slovinska či hosté ze Sokola Lužických Srbů.

V úterý 5. července se ve 14 hodin rozezněl zvuk zvonů, aby ohlásil začátek programu na Strahovském stadionu. Branou borců po oba dva sváteční dny procházeli sokolové všech věkových kategorií, aby vždy následně předvedli secvičené sestavy. Patrně největší emoce vyvolalo vystoupení Věrné gardy, vracející se v tradičních sokolských úborech na plochu toho samého stadionu po bezmála 50 letech. Ještě před tím, než nejstarší generace přistoupila k cvičení, symbolicky předala historické prapory do držení svým pokračovatelům. Dali tím jasně najevo, že Sokol ve skutečnosti nikdy docela nezanikl.

XII. všesokolského sletu se zúčastnilo na 23 100 cvičenců, jejichž počínání z tribun sledovalo téměř 40 000 diváků. Oproti roku 1948 sice neporovnatelně nižší čísla, přesto v historii sletů zůstává jedním z nejvýznamnějších. Sokolové, i po výrazné časové odmlce opět dokázali, že sokolská tradice v zemi svého původu nadále žije a její odkaz ponесou noví následovníci.

text: *Jaroslav Sládek*, foto: ČOS